

NIE PRZEOCZ TEGO, CO NA PERYFERIACH: MARIA CUNITIA I ELIAS VON LÖWEN A ASTRONOMIA XVII STULECIA

W zachowanej korespondencji Jana Heweliusza (1611–1687) znajdują się 22 listy, które w latach 1648–1654 wymienił on z Marią Cunitią (1610–1664) i jej mężem, Eliaszem von Löwen (Crätschmair, ok. 1602–1661), żyjącymi i działającymi na Śląsku. Ów zespół stanowi niezwykle ciekawy przykład wymiany myśli pomiędzy przedstawicielem głównego nurtu astronomii europejskiej w XVII wieku (Heweliusz), funkcjonującym w silnym ośrodku naukowym (Gdańsk), a astronomami działającymi na peryferiach naukowej Europy. Jednocześnie korespondencja ta zawiera kilka ważnych wątków astronomicznych, które rzucają nowe światło na aktywność astronomów w 1. poł. XVII stulecia, a nawet na chronologię niektórych odkryć naukowych. Wśród tych zagadnień są teleskopowe obserwacje położenia planet, prowadzone w celu zweryfikowania różnych tablic astronomicznych; badania optycznej libracji Księżyca w okresie przed Galileuszem i Heweliuszem; dyskusja na temat nowych narzędzi obserwacyjnych, takich jak teleskop; metody pozyskiwania teleskopów w 1. połowie XVII wieku i ich rozprzestrzenianie się poza głównymi ośrodkami naukowymi. Korespondencja ta ze względu na swój szczególny charakter – astronomowie działający samodzielnie i na peryferiach wielkiej nauki; kobieta w roli głównego aktora badań naukowych w XVII stuleciu – jest też niezwykle interesującym źródłem dla badaczy, zajmujących się społecznymi aspektami historii nauki, w tym również problematyką feministyczną.